

PEDAGOGIKA OD ADAMA

Kateřina Homolová

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. *Pedagogika pro učitele*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2007. 404 s. ISBN 80-274-1734-0.

Nová „pedagogika z Grady“ vyšla v prvním čtvrtletí letošního roku a zdá se být rovnocenným partnerem titulů z jiných pedagogických řad, ne-li jejich soupeřem.

Publikace chce být, slovy autorského kolektivu, učebním textem pro studenty pedagogických oborů na pedagogických, filozofických, přírodovědných fakultách a na ČVUT. Tímto cílem je také motivována struktura textu, který je formálně přehledný a obsahově vyvážený (teoretické poznatky jsou funkčně propojeny s jejich možným praktickým využitím). Zdůrazněny jsou současné pedagogické proudy, trendy a tendence.

Vydeme-li z dalšího předeslání autorů, kniha má pomáhat učitelům (budoucím, ale jistě i těm již vyučujícím) být reflektujícími praktiky, umět reagovat na aktuální potřeby profesní přípravy učitele. K tomuto záměru jsou pak směřovány všechny jednotlivé oddíly velmi organicky působícího celku textu. Zejména kapitoly věnující se třídnímu managementu, vzdělávací politice, kurikulárního plánování (včetně individualizace a diferenciací vzdělávacího procesu) nebo kapitola uvádějící do dnes stále více potřebné výchovy k práci s informacemi a informačními prameny jsou atributy, pro něž by mohla být tato učebnice vysoce ceněna.

Výkladový text je rozdělen do tří základních částí – 1. *Učitel - pedagogika - škola*, 2. *Vyučování*, 3. *Výchova - diagnostika*.

Za velmi funkční a pro pedagogiku jako vědu i velmi šťastné se jeví právě pojetí prvního oddílu a myšlenka začínat tzv. od Adama, tedy od učitele. *Pedagogika pro učitele* snad ani jinak začínat nemůže a je ke cti autorskému kolektivu, že toto respektuje a přichází s koncepcí vědního oboru životního a od člověka-učitele se odvíjejícího. Jednotlivé podkapitoly představují *učitelství jako povolání*, seznamují s vývojem *vzdělávání učitelů v českých zemích*, pak přecházejí k *pedagogice a jejímu vědnímu profilu*, charakterizován je i vývoj a současný stav *školského systému* u nás. Na školu v názvu jsou pak orientovány podkapitoly

o „tradiční“ podobě institucionalizované výchovy a vzdělávání, jejich *alternativách* a aplikacích na českou školu, které jsou doplněny o vybrané *otázký vzdělávací politiky a řízení školství*.

Část druhá, zacílená na *vyučování*, shrnuje základní fakta z didaktiky. Po úvodním charakterizování *vyučování a jeho podob* je čtenář seznamován postupně s dalšími pedagogickými kategoriemi *cílů a obsahu vzdělávání*. Velký prostor je poskytnut *organizačním formám a metodám vyučování* a jejich *modernizaci*. Stálá zaměřenost na učitele je patrná také v koncepci kapitol věnovaných *plánování pro školu a třídu*, *třídnímu managementu*, *hodnocení ve vyučování* a nedílné součásti výchovně vzdělávacího procesu – *pedagogické interakci a komunikaci* v intencích sociální komunikace.

Obsáhlou a hutnou je třetí část knihy *Výchova – diagnostika*. Jako žádoucí se autorům jevílo přistupovat k této problematice od *komplexního rozvoje osobnosti žáka ve vyučování*. Škola je představena jako prostředí rozvíjející jeho estetické vnímání i jako prostor pro *interkulturní výchovu* (specifikována je jako předmět i jako praktická otázka inkluze minorit). Za velmi přínosnou lze považovat kapitolu *Pedagogicko-psychologická diagnostika a očekávané proměny jejího pojetí*. Je evidentní, že moderní a inovativní duch se pozitivně odrazil také v koncepci a zvláště pak v reflexi této disciplíny jejími „uživateli“ – učiteli. Student je seznamován s aktuálními problémy *socializace ve školním prostředí*, čímž získává poznatky rovněž z aplikovaných disciplín, zejména ze sociální a speciální pedagogiky. V praxi dobře využitelná bude jistě kapitola o *výchovném poradenství ve škole*. Aktuálnost publikace a jejího přístupu k pedagogické realitě podtrhuje zařazení kapitoly o *drogové závislosti*.

Od učitele text vychází, k němu se cyklicky vrací a završen je kapitolou pojednávající o problematice *autority* (obecné i konkrétně učitelské) *v zrcadle výchovy*. Také tento fakt činí z posuzované studijní příručky kvalitní a především cele využitelný text.

Využitelnost studijního textu je měřitelná rovněž kritérii nastavenými pro hodnocení učebnic. Z tohoto pohledu je struktura kapitol přehledná, zařazena jsou klíčová slova, motivace k problému vychází často z obecných předpokladů a z možných mínění studentů. Vlastní text je zpřehledněn tučně zvýrazněnými pasážemi, tam, kde je problematika členitá, je upravena do bodů a vizualizovaná grafy a schématy.

Text *Pedagogiky pro učitele* je dynamický, živý, bez pasáží, které by vykládaly „suchou“ teorii, je zaměřený na proměnlivost pedagogiky jako vědy o člověku. Podle autorů být učitelem znamená poznat, rozumět a umět. Pokud byl jejich

cílem text, který by přispěl k poznání a porozumění, jakožto základů onoho umět, pak byl bezezbytku naplněn.

Možná je zde nastíněná koncepce cestou, jak rehabilitovat pedagogiku jako vědu v očích praktikujících učitelů.